

Gebruik van dikke fractie en compost als ligbodem in Vlaanderen verboden

Wel of geen dikke fractie als ligbodem voor de koe?

Het gebruik van dikke mestfractie als ligbodem voor de koe past volwaardig in de kringloopgedachte. In Nederland is het gebruik alom tegenwoordig in de melkveehouderij. In Vlaanderen is toepassing van compost of dikke fractie niet toegestaan.

tekst **Annelies Debergh**

Mest scheiden met als doel om de dikke fractie als strooisel te gebruiken in ligboxen of vrijloopstallen, is in Nederland al enige tijd aan de orde. Voor grotere melkveebedrijven is de methode niet alleen financieel interessant, de dikke compostbodem of bedekking met de dikke fractie van mest is bij uitstek comfortabel voor de koeien. Het inspireert ook steeds meer Vlaamse melkveehouders om met dit strooiseltype aan de slag te gaan. Alleen, het gebruik van dikke fractie in ligboxen alsook compost blijkt in Vlaanderen opvallend genoeg niet toegestaan.

'Het gebruik van mest als ligbedmateriaal werd eigenlijk nog nooit toegelaten', stelt Sofie De Keyser, woordvoerder van OVAM, de Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij. Ze wijst op Europese regelgeving. 'Dierlijke mest en dus ook

de dikke fractie van mest valt onder de Verordening dierlijke bijproducten en is aangeduid als categorie 2-materiaal. Het gebruik van dergelijk materiaal als ligbedmateriaal wordt in de wetteksten niet vermeld en is dus niet toegelaten. Ook compost en digestaat van organische reststromen die dierlijke bijproducten bevatten, zoals digestaat van mest en andere dierlijke bijproducten, mogen niet worden gebruikt als ligbedstrooisel.'

Maar waar ligt dan het verschil met de Nederlandse wetgeving, waar het gebruik van compost en dikke fractie wel is geaccepteerd? 'Als het gaat om gecomposteerde mest als ligboxmateriaal dat afkomstig is van erkende verwerkende bedrijven, dan mag het algemeen worden gebruikt. Het heeft dan een voorgeschreven hittebehandeling ondergaan,'

legt Jan van Diepen, woordvoerder bij het ministerie van Economische Zaken uit. 'Als het gaat om gedroogde mest als ligboxmateriaal afkomstig van het eigen bedrijf dat geen verwerking heeft ondergaan door een erkend verwerkingsbedrijf, mag het alleen op het eigen bedrijf worden gebruikt.'

Wel vraag in Vlaanderen

Dat de Europese wetgeving in Nederland anders wordt geïnterpreteerd dan in Vlaanderen, is bij het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) bekend. 'Meer en meer komt de vraag vanuit de melkveesector om mest te gaan scheiden', zegt Emilie Snauwaert van VCM uit ervaring.

Er zijn meerdere redenen. 'Na scheiding bevat de dunne fractie in hoofdzaak nog stikstof en kalium en een minimum aan fosfor, waardoor meer kan worden uitgedreden op het land. De af te voeren fractie, in dit geval dikke fractie, is veel kleiner in volume zodat minder hoeft te worden afgezet naar mestverwerking. De interesse is er zeker ook in de Vlaamse melkveehouderij om die dikke fractie als boxstrooisel te gaan gebruiken.'

Maar de wetgeving blijft koersen op een negatief standpunt. Een recente vraag tot herziening leverde niets op. 'Op de

Dikke fractie uit mest in Vlaanderen niet toegelaten als bodem

Dikke mestfractie in diepstrooiselbox al sinds 2008 in Nederland toegepast

vergadering van de Commissie Dierlijke Bijproducten van 19 november 2013 werd het standpunt herbevestigd', stelt Sofie De Keyser van OVAM. 'Er werd verwezen naar studies die aantonen dat melk van runderen die op meststrooisel liggen, een verhoogd kiemgetal heeft. Dit geeft aan dat gebruik van mest als ligbedmateriaal niet zonder risico is voor de dier- en volksgezondheid.'

Bij vijf tot tien procent

Mest scheiden en het gebruik van dikke fractie als strooisel is in Nederland al langer in beeld. Recent onderzoek van Valacon-Dairy toont aan dat biobedding geen gevaar oplevert voor de uiergezondheid. 'Al sinds 2008 is het een trend aan het worden', geeft Freerk Oudman van DLV aan, die als specialist in deze materie er al vanaf het begin bij betrokken is. In dat jaar zijn de eerste melkveehouders begonnen met dikke fractie in de box. 'Ik vermoed dat daarbij niet gekeken is naar de wettelijke toepassingsmogelijkheden, maar dat er gewoon gestart is. Er waren immers al meer soorten strooisel in gebruik, zoals paardenmest en compost. Dus waarom dikke fractie niet? Dat zal de redenering geweest zijn.'

Het gebruik van gescheiden mest nam de afgelopen jaren toe. 'Ik schat in dat tussen de vijf en tien procent van de melkveehouders mest in de boxen gebruikt', legt Oudman uit. 'Met name grotere bedrijven maken gebruik van de techniek. Eigen onderzoek leert dat vanaf honderd koeien het gebruik van dikke fractie financieel interessant wordt, daarvoor nog niet.'

Het gebruik van dikke fractie vergt een aantal belangrijke randvoorwaarden. Zo past het scheiden van mest met name voor maisrijke rantsoenen of rantsoenen met veel vezels en vaste delen. 'Belangrijk is dat de dikke fractie een drogestofgehalte bereikt tussen de 30 en 35 procent. De mest moet daarvoor onder meer goed gemengd zijn.' Bij voorkeur wordt gebruikgemaakt van mest die niet gebroeid heeft en dus vers in de boxen wordt gestrooid. 'Bij broeiende mest neemt het aantal bacteriën zoals *Klebsiella* en *Escherichia coli* erg snel toe en dat wil je juist voorkomen. Het is belangrijk dat de stal goed geventileerd is, zodat de dikke fractie in de stal kan nadrogen. Bij normaal Nederlands weer kan de mest in de boxen doordrogen tot ongeveer zestig procent droge stof.' |

Sjoerd Schaap en **Jan Uijtewaal** zijn toegetreden tot de raad van commissarissen van CRV. Melkveehouder Uijtewaal volgt **Meine Siebenga**, terwijl melkveehouder Schaap de plek invult van Kees Gorter. **Kees Gorter** is tijdens de ledenraadsvergadering van CRV bediend als voorzitter van CRV. Hij is de opvolger van **Evert Alderkamp**, die vier jaar lang de voorzittershamer hanteerde.

Jan Uijtewaal Sjoerd Schaap

Sjoerd Schaap (54) is melkveehouder in het Friese Tirns, waar hij 120 koeien melkt. Afgelopen jaren heeft hij flink geïnvesteerd in het uitbreiden van de capaciteit en het verbeteren van de efficiëntie van de mestvergister. Schaap is al tien jaar lid van de ledenraad van CRV.

Jan Uijtewaal (51) melkt in het Gelderse Horssen 110 zwart- en roodbonte koeien en is op verschillende terreinen bestuurlijk actief. Hij is momenteel nog vicevoorzitter van de raad van commissarissen van Royal FrieslandCampina. In december dit jaar is hij daar statutair aftredend.

FrieslandCampina verbiedt compost als bodembedekker

Royal FrieslandCampina (RFC) verbiedt per 1 januari 2015 het gebruik van compost als bodembedekker. De maatregel treft enkele tientallen leden-melkveehouders. 'Het risico dat de in het compost aanwezige hittebestendige bacteriën de houdbaarheid van zuivelproducten aantasten, vinden we te groot om compost als bodemmateriaal langer toe te staan', zei voorzitter Piet Boer afgelopen week op een persconferentie in Amersfoort.

Onderzoek dat samen met composteerbedrijven en NIZO Food Research is uitgevoerd, wees uit dat er een verhoogd risico is op bederf van gecondenseerde

zuivelproducten. Dat komt doordat bacteriën zich tijdens het composteringsproces vermeerderen en bij warmte in de stal zich verder vermenigvuldigen. Zo kunnen ze via de uier in de melk komen en de houdbaarheid van de melk aantasten.

RFC gaat met de maatregel een stap verder dan de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO), die haar leden het gebruik van compost als bodembedekking in melkveestallen sterk afraadt. RFC is de eerste zuivelcoöperatie die nu besluit compost als bodembedekker per 1 januari 2015 volledig te verbieden.

Vooraf melkveehouders met een vrijloop-

stal maken gebruik van compost. De leden van RFC die het betreft, zijn inmiddels op de hoogte gesteld van het aanstaande verbod en moeten op zoek naar een alternatief. Boer maakte duidelijk dat RFC ook het gebruik van gescheiden mest als bodembedekker kritisch blijft volgen en onderzoeken. 'Eigenlijk zijn we kritisch op alle bodembedekkers die kunnen gaan broeien. We zijn als grote exporteur superkwetsbaar, vooral ook omdat we veel naar warme landen exporteren. Daar kan de houdbaarheid van de melkproducten door deze hittebestendige bacteriën gemakkelijker onder druk komen te staan.'